



petrol-iş
TÜRKİYE PETROL KİMYA LASTİK İŞÇİLERİ SENDİKASI



29.DÖNEM 3. OLAĞAN GENİŞLETİLMİŞ BAŞKANLAR KURULU

22-23 EKİM 2020 / ANTALYA

**ÇALIŞMA • HESAP • SERVİS
RAPORU**

Mart ayından bu yana ülkemizi de etkisine alan salgın hâlâ sürüyor. Salgının başından bu yana Petrol-İş Sendikası, emekçilerin korunması, hak kaybına uğramaması için yetkililere çağrıda bulundu.

Çünkü salgında asıl yükü emekçiler çekiyor. Üretim ve hayatın devam etmesi için işçiler, büyük riskler alarak çalışmayı sürdürüyorlar. Bu dönemde, emeğin değeri ve emekçilerin toplumsal yaşamdaki yeri bir kez daha anlaşılmıştır. Salgın sırasında başlanan ücretsiz izin uygulaması sürdürülmektedir. İşçiler asgari ücretin yarısı düzeyinde bir ödenekle yaşamaya mecbur bırakılmıştır. Pandemi nedeniyle uygulanan kısa çalışma ödeneğinin süresi uzatılmıştır.

Emekçiler açısından son derece zor koşullarda, sendikamız Petrol-İş 70. kuruluş yılını kutluyor. Sendikamız en zor şartlarda dahi emek mücadelesinde öncülük yaptığı tarihinden aldığı güçle faaliyetlerini sürdürüyor.

Geçtiğimiz dönemin öne çıkan bir diğer gelişmesi ise örgütlü olduğumuz işkolunda doğalgaz rezervi keşfedilmesi oldu. Petrol-İş'e bağlı TPAO'nun keşfettiği bu rezerv ile başlayan tartışmalara ilişkin sendikamız da tavırını ve pozisyonunu ortaya koydu.

Salgında ücretsiz izin ve Kısa Çalışma Ödeneği uygulaması

Salgın sırasında alınan çeşitli tedbirlerle çoğu hizmet sektöründe olmak üzere 150 bin işyeri kapanmıştı. Ama o dönem, üretim sektörleri çalışmaya devam etti. Üretim ve ihracatın sürekliliği söylemiyle, fabrikalar sokağa çıkma yasakları ve diğer kısıtlama-

lardan istisna tutuldu.

Halka evde kal çağrıları yapılırken, emekçiler fabrikalarda işinin başındaydı. İşçiler, salgın sırasında evde kalamadılar. Bu salgın, hem dünyada hem de Türkiye'de hayatın emekçiler tarafından döndürüldüğünü ve üretimde çarkların emekçiler sayesinde dönebildiğini bir kez daha gösterdi.

İşçiler, virüs riskine rağmen fedakar biçimde halkın ve ekonominin ihtiyaçları için çalışmaya devam ettiler.

Hükümet salgın döneminde bazı uygulamalar getirdi;

- İşten çıkarmaların yasaklandığı iddia edilerek, işçinin rızası aranmadan ücretsiz izin uygulaması getirildi. Ücretsiz izne ayrılanlara sadaka niteliğinde bir ödenek verildi. Aylık 1.177 TL (vergi hariç 1.168 TL).

- İşten çıkarmanın yasaklandığı söylenerek bir düzenleme yapıldı. Aslında işten çıkarma da yasaklanmadı. İşten çıkarmada 25/2 maddesi istisna tutuldu. İşveren istediği takdirde bunu kullanabildi.

- Toplu iş sözleşmesinde hak düşürücü süreler nedeniyle, prosedürler 3 ay ertelendi. Burada Bakanlık ilgilendiren tüm işlemler askıya alınmış oldu. Aynı düzenlemede, örgütlenmede yetki süreçleri de donduruldu. Dolayısıyla, salgında TİS ve örgütlenme hakkı, kullanılamaz hale geldi. Burada yapılması gereken, sözleşme süreçlerinde inisiyatifin sendika tarafına verilmesiydi.

- Telafi çalışma süresi 2 aydan 4 aya çıkarıldı.

- Salgın nedeniyle kısa çalışma ödeneğinden (KÇÖ) yararlanma koşulları gevşetildi. Çok sayıda işyeri bu ödeneye başvurdu. Sendikalar, İşsizlik Sigortası Fonu'ndan karşılanan bu ödeneğin esnetilmesini ehven-i şer olarak karşıladı.

Bu uygulamalardan ücretsiz izin ve kısa çalışma ödeneği, sermayedarların talepleri doğrultusunda uzatılıyor.

Salgının başında uygulanmaya başlanan ücretsiz izin, 17 Eylül 2020'den itibaren 2 ay daha uzatıldı. İşçiler 2 ay daha sadaka düzeyinde ücrete mahkum edilecek.

Kısa çalışma ödeneği ise 31 Ağustos 2020'den itibaren 2 ay daha uzatılmış bulunuyor.

Kısa çalışma ödeneğinden, Mayıs ayında 3 milyon 283 bin işçi yararlanırken Ağustos'ta bu sayı 1 milyon 212 bin kişi oldu.

Ücretsiz izinli olanlar (Nakdi ücret desteği alanlar) Nisan-Mayıs döneminde toplam 1,3 milyon kişi iken Nisan-Ağustos döneminde ücretsiz izin desteği alanların sayısı toplamda 1,98 milyona (yuvarlarsak 2 milyona yaklaştı) çıktı.

Petrol-İş'in 70. Kuruluş Yılı

Kuruluş

Petrol-İş Sendikası, bundan tam 70 yıl önce 6 Eylül 1950 tarihinde 25 akaryakıt işçisi tarafından İstanbul Akaryakıt İşçileri Sendikası adıyla kuruldu. Valiliğe kuruluş dilekçesi, kurucu 25 kişi adına 23'ünün imzası ile verildi.

Kurucularımızın 19'u yabancı 5'i yerli petrol şirketlerinde çalışıyordu. Sendika, Shell (Beykoz), BP (Kartal), Mobil (Serviburnu) ve Petrol Ofisi (Çubuklu) şirketlerinde çalışan farklı meslek gruplarında işçiler tarafın-

dan kuruldu.

Büyük zorluklarla, portakal kasalarının masa yapıldığı toplantılarla kurulan sendikamızın tarihi büyük fedakarlıklar ve mücadelelerle doludur. O yıllardan bugüne, sendikal harekette öncü bir rol oynayarak tüm Türkiye'de faaliyet göstermeye başlayan Sendikamız, deyim yerindeyse, bugün işçi sınıfı hareketinde bir çınar haline gelmiştir.

İşkolunda birlik hedefi

Sendikamız kurulmasından kısa bir süre sonra, örgütlü olduğu işkolunda tüm işçileri örgütlemeyi ve tüm Türkiye'de faaliyet göstermeyi bir hedef olarak koymuştur. Bu hedefine emin adımlarla yürümüştür.

Petrol-İş, önce İstanbul'da yeni şubeler kurmuş, ardından İstanbul dışında örgütlenmeye başlamıştır. Kocaeli ve İzmir'de kurulan şubelerimiz, sendikamızın Anadolu'ya açılma amacının ilk meyveleridir.

Sendikamız bu büyüme ve güçlenme hedefi doğrultusunda, sadece yeni örgütlenmeler yapmayı değil, değişik illerdeki yerel sendikaları da bünyesine katmayı gözetmiştir. İşçi sınıfının birliğini ve sendikal birliği sağlamayı amaçlamıştır.

1956-1984 yılları arasında 20 dolayında sendika Petrol-İş'e katılmıştır. Örneğin, Kocaeli Şubemiz 1956 yılında Kocaeli Akaryakıt İşçileri Sendikası'nın Petrol-İş'e katılması sonucu kurulmuştur.

Bugün işkolumuzun tartışmasız en büyük ve en güçlü sendikası haline geldik.

Sendikamızın ismi de, o yıllardan bugüne hem işkolumuzun genişlemesi hem de büyüüp güçlenmemiz nedeniyle yıllar içerisinde değişmiştir.

1950 – AKARYAKIT İŞÇİLERİ SENDİKASI

1956 – TÜRKİYE PETROL İŞÇİLERİ SENDİKASI (KISA ADI: PETROL-İŞ)

1962 – TÜRKİYE PETROL, KİMYA VE ATOM İŞÇİLERİ SENDİKASI

1968 – TÜRKİYE PETROL KİMYA AZOT VE ATOM İŞÇİLERİ SENDİKASI

1983 – TÜRKİYE PETROL KİMYA LASTİK İŞÇİLERİ SENDİKASI

Ulusal ve uluslararası alanda dayanışma

Petrol-İş, emek mücadelesinde birlik ve dayanışmanın hem ulusal hem de uluslararası alanda önemini daima bilmiştir.

Sendikamız, kuruluşundan kısa bir süre sonra İstanbul İşçi Sendikaları Birliği'nin 1952 yılında ise Taşıt İşçileri Federasyonu'nun üyesi olmuştur. Bu birlik ve federasyonlar Türk-İş üyesi de olduğundan, sendikamız Türk-İş'in kuruluşundan itibaren konfederasyonumuzun dolaylı da üyesidir.

Türk-İş'e sendikamızın doğrudan üyeliği ise 1958 yılında gerçekleşmiştir.

Petrol-İş, emeğin mücadelesinin her zaman küresel düzeyde verilmesi gerektiğini vurgulamaktadır. Kuruluşumuzun ilk yıllarından itibaren işkolumuzdaki uluslararası sendikalarla gerekli temaslar sağlanmıştır.

Bu doğrultuda, 1958 yılında yaptığımız kongrede Uluslararası Petrol ve Kimya İşçileri Federasyonu'na üye olunması kararlaştırılmıştır. Bu başvurumuza 1960 yılında Çalışma Bakanlığı'ndan onay çıkmıştır.

Böylece Petrol-İş, Türkiye'de uluslararası bir sendikal örgüte üye olan ilk sendika olmuştur.

O günlerden bu yana Sendikamız, uluslararası sendikal faaliyetlere etkin bir şekilde katılmaktadır. Bugün IndustriALL Küresel, Industriall Avru-

pa gibi işkolumuzdaki federasyonlara üyeliğimiz ve Retunsee gibi bölgesel ağlarda önemli rolümüz vardır.

Kararlı mücadeleler ve grevler

Petrol-İş, sendikal harekette hak mücadelesinde hep en önde oldu. İşçinin hakları için ayağa kalkmasında öncülük yaptı. Ayrıca, toplu sözleşme süreçlerinde müzakere ve mücadeleyi ustalıklı birleştiren bir gelenek oluşturdu. 12 Eylül Darbesi'nden sonra, kıpırdanmaya başlayan sınıf hareketinde Petrol-İş'in grev ve mücadelesi dikkat çekiyordu. Bunlardan en önemlisi kuşkusuz, 63 işyerimizdeki grevdir.

Petrol-İş, 10 bine yakın işçinin çalıştığı 63 farklı işyerinde, işveren sendikası KİPLAS tarafından 1987'de grup sözleşmesi yapmaya zorlandı.

Bu dayatmaya karşı çıktık. Karşı çıkma gerekçelerimizden birisi, farklı sanayi kollarında örgütlü olmamız ve bu işkollarının farklı özellikleri olmasıydı. Petrol-İş, çeşitli alt sektörlerdeki işyerlerinin tek bir torba sözleşmeyle dizayn edilemeyeceğini belirtti ve greve çıktı. Grevler başarıyla sonuçlandı.

63 Grev, sendikamızı hem maddi açıdan büyük zorluklar içerisine soktu hem de darbe koşulları sendikal hareketi baskı altına almıştı.

O koşullar içerisinde Sendikamız, üyelerinin menfaatleri için ne kadar zor olursa olsun, sonuna kadar mücadele etmeyi bildi. Petrol-İş 63 Grevle, 12 Eylül karanlığını sendikal harekette yırtıp atan öncü sendika olmuştur.

Toplu sözleşmelerde aynı kararlı duruşumuzu sürdürüyoruz. Müzakere ama yeri geldiğinde sonuna kadar mücadele ederek, sözleşmelerde üyelerimizin kazanımlarını arttırmayı hedefliyoruz.

Petrol-İş'in tarihine bakıldığında, sözleşme süreçlerinde gerektiğinde greve de çıkarak son derece başarılı anlaşmalara imza attığımız görülecektir. Petrol-İş tarihi ülkeye mal olmuş büyük ve güçlü grevlerle doludur.

Özelleştirme karşıtı mücadelede öncülük

Türkiye'de işkolumuzdaki petrol, petrol ürünleri/doğal gaz, petrokimya ve gübre sektörlerinde ör-

gütlü olan Petrol-İş, 1980'li yılların ortalarından beri bu alanlarda faaliyet gösteren kamu kuruluşlarının özelleştirilmesine karşı mücadelesini aralıksız sürdürmüştür.

Petrol-İş, özelleştirmelere karşı hem işyerlerinde eylemlilikler, hem özelleştirme işlemlerine karşı verilen hukuki mücadele hem de ulusal ve uluslararası kamuoyunu özelleştirmeye karşı bilinçlendirmeye dönük faaliyetleri içeren çok boyutlu bir mücadele örmüştür.

Petrol-İş, ülkemizde özelleştirme karşıtı mücadele denilince akla ilk gelen sendikadır.

Sendikamız, daha Türkiye kamuoyunun ve sendikaların özelleştirme üzerine hiçbir fikrinin olmadığı bir dönemde, yaklaşan tehdidin büyüklüğünü görüp mücadelesini başlatmıştı.

Üye işyerlerimizden Petlas, Petrol Ofisi, Bursa-gaz, Esgaz, TÜGSAŞ, İgşaş, Tüpraş ve Petkim'in özelleştirilmesine karşı yaygın ve etkili bir mücadele verdik.

Bütün dünyada olduğu gibi, Türkiye'de de kamuoyunun gündeminde sadece Irak Savaşı'nın yer aldığı bir dönemde, kamuoyunun dikkatini özelleştirmelere çekebilmek oldukça zordu. Ancak, Türkiye'deki özelleştirmelerle bu enerji savaşının ilişkisini kurarak büyük bir özelleştirme karşıtı mücadele kampanyası başlattık. Bu mücadelemiz Türkiye'de olduğu kadar dünyada da büyük yankı uyandırdı.

Özellikle Tüpraş özelleştirme sürecinde, kent meydanlarında kurduğumuz çadırlarda Memleket Nöbetleri tuttuk... Özelleştirme karşıtı mücadelemizle, sadece işyerlerimize değil memlekete de sahip çıktığımızı gösterdik.

Petrol-İş kurulduğu günden bugüne, üyelerinin ihtiyaçları için ve haklarımızı genişletmek adına büyük bir mücadele veriyor. Bu mücadelesinden 70 yıldır olduğu gibi, gelecekte de asla taviz vermeyecek, mücadele geleneğini sürdürecektir.

Sendikamız, 70. mücadele yılımız ile ilgili 6 Eylül 2020 tarihinde bir basın açıklaması yayınlarak kamuoyuna duyurdu.

BASIN AÇIKLAMASI... BASIN AÇIKLAMASI... BASIN AÇIKLAMASI...

BİRLİK VE DAYANIŞMA İÇERİSİNDE MÜCADELE DOLU BİR TARİH PETROL-İŞ 70 YAŞINDA!

6 Eylül 1950 tarihinde "*İstanbul Akaryakıt İşçileri Sendikası*" adıyla 25 akaryakıt işçisinin kurduğu Petrol-İş Sendikası'nın 70. mücadele yılını kutluyoruz.

Yıllar içerisinde emek mücadelesinin en köklü ve en güçlü sendikalarından biri haline gelen Petrol-İş, 70 yaşına giriyor...

Büyük zorluklar ve imkansızlıklar içerisinde İstanbul Beykoz'da faaliyetlerine başlayan Petrol-İş, portakal kasalarının üzerinde yapılan konuşmalarla kurulup nice zorlukların üstesinden gelerek örgütlenmiştir. Emek

hareketinde onurlu sayfalar açan tarihimiz, büyük fedakarlıklar ve kararlı mücadelelerle doludur.

Örgütlü olduğu işkolunda bir Türkiye sendikası olma hedefiyle hareket eden Sendikamız, 1956-1984 yılları arasında 20 dolayında sendikayı çatısı altına almıştır. Kuruluşunda "Akaryakıt İşçileri Sendikası" olan Petrol-İş, örgütlenme hamleleri ile giderek üye sayısını arttırarak petrol, kimya, ilaç, lastik ve plastik sektörlerinde örgütlü büyük ve güçlü bir sendika haline gelmiştir. Bu gelişmeye paralel olarak ismini de önce 1956 yılında "*Türkiye*

Petrol İşçileri Sendikası” olarak değiştirmiş ve işkoluna katılan yeni sektörlerle birlikte son olarak 1983 yılında bugünkü adı *“Türkiye Petrol, Kimya, Lastik İşçileri Sendikası”* adını almıştır.

Sendikamız bugün, işkolumuzun tartışmasız en büyük ve en güçlü sendikası haline gelmiştir.

Petrol-İş, emek mücadelesinde birlik ve dayanışmanın hem ulusal hem de uluslararası alanda önemini daima bilmiştir. Sendikamız, Türk-İş’in kuruluşundan itibaren içerisinde yer almış, Türk-İşe doğrudan üyeliğimiz ise 1958 yılında gerçekleşmiştir.

Emek mücadelesinde küresel dayanışmanın arttırılmasını amaçlayan Petrol-İş, 1960 yılında Çalışma Bakanlığı’nın onayıyla Uluslararası Petrol ve Kimya İşçileri Federasyonu’na katılmış ve Türkiye’de uluslararası bir federasyona üye olan ilk sendika olmuştur.

Petrol-İş kurulduğu yıllardan başlamak üzere hem sendikal harekette sınıf dayanışmasının hem de üyelerinin ve halkın ihtiyaç duyduğu sosyal dayanışmanın en güzel örneklerini sergilemiştir. Türkiye’de nerede ekmek ve hak mücadelesi, nerede grev varsa, Petrol-İş oradadır.

Sendikamız, demokrasinin ortadan kaldırıldığı ve emek mücadelesinin baskı altında tutulduğu dönemlerde dahi mücadelesinden vazgeçmemiştir. Sendikal mücadelenin 12 Eylül karanlığından çıkmasında, 63 işyerimizde 10 bin üyemizle çıktığımız grevler önemli bir rol oynamıştır. Bu grevler, ilerleyen yıllarda yükselecek olan emek mücadelesinin de habercisidir.

Ülkemizin en stratejik işkolunda örgütlü bulunan Petrol-İş, 1980’li yıllardan itibaren işkolumuzda başlatılan özelleştirme girişimlerine karşı uzun ve yaygın bir mücadele örgütleme-

yi başarmıştır. Sendikamız, özelleştirmelere karşı hem işyerlerinde uzun dönemli eylemlilikler örgütlemiş hem de özelleştirmelere karşı verdiği hukuk mücadelesiyle öne çıkmıştır. Aynı süreçte, ulusal ve uluslararası kamuoyunu özelleştirmeye karşı bilinçlendirmeye dönük faaliyetleri içeren çok boyutlu bir mücadele ören Petrol-İş, ülkemizde özelleştirme karşıtı mücadele denilince akla gelen ilk sendikadır.

Petrol-İş kurulduğu günden bugüne, üyelerinin kazanımlarını genişletmek ve emeğin haklarını savunmak adına büyük bir mücadele vermekte, sendikal harekette öncü bir rol oynamaktadır.

Bu mücadelesinden 70 yıldır olduğu gibi, gelecekte de asla taviz vermeyecektir.

Kuruluşundan itibaren her türlü fedakarlığı göstererek, en zor koşullarda dahi mücadele etmekten vazgeçmeyerek Petrol-İş’i bugünlere taşıyanları sendikamızın 70. yılında saygıyla anıyor, hayatını yitirmiş olanlara rahmet diliyoruz.

Emeğin petrol mavisini bayrağı 70 yıldır ülkemizin dört bir yanında fabrikalarda, işyerlerinde dalgalanıyor...

O bayrak, elden ele, Türkiye’nin dört bir yanındaki 16 şubemizde örgütlü 40 bin üyemizin ellerinde yükselmeye devam edecek ve Petrol-İş, “Ekmek, Barış ve Özgürlük” şiarıyla mücadelesini sürdürecektir.

Petrol-İş’in 70. yaş kutlu olsun!

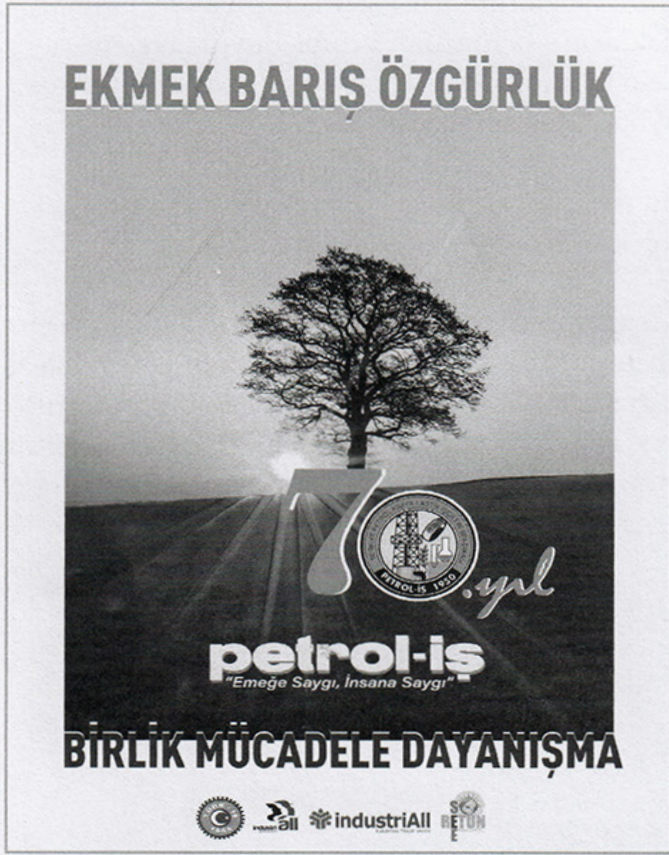
Yaşasın sınıf dayanışması!

Yaşasın birlik ve mücadele!

Yaşasın PETROL-İŞ!

Sendikamız, 70. yıla özel, görsel materyalin yoğun olarak kullanıldığı bir Petrol-İş tarihi kitabı hazırlıklarını sürdürüyor. Bu yayında Petrol-İş'in kuruluş tarihinden bugüne öne çıkan eylem ve etkinlikleri, kazanımları, Türkiye emek hareketi içerisindeki pozisyonu tarihi belgeler ve görselleri ile birlikte kullanılarak, tüm Petrol-İş örgütüne ve emek dünyasına bir armağan olarak sunulacak. Yine, 70. yılımıza özel bir afiş hazırlandı.

Ayrıca, 70. yıl anısına yaptırılan hediyeler Eylül ayı içerisinde tüm üyelerimize dağıtıldı.



Doğalgaz rezerv keşfi

21 Ağustos 2020 tarihinde kamuoyuna, Zonguldak'ın 170 kilometre açıklarında TPAO'ya ait Tuna-1 kuyusunda doğalgaz rezervi keşfedildiği açıklandı. Söz konusu kuyuda, 20 Temmuz'dan itibaren Fatih sondaj gemisi tarafından faaliyet yürütülüyordu.

Açıklanan doğalgaz rezerv keşfi, Türkiye tarihinin en büyük keşfi olarak kayıtlara geçti. 320 milyar metreküp olduğu açıklanan rezerv ke-

sinleşmesi durumunda, ülkemiz için önemli bir enerji kaynağı olacak. Bilindiği gibi Türkiye, doğalgazda %98-99 ölçüsünde dışa bağımlı.

Petrol-İş'in keşif ile ilgili yayınladığı basın açıklamasında, hem keşif hem de rezervin çıkarılması aşamalarında TPAO'nun rolü vurgulanarak "Örgütlü olduğumuz kamu kuruluşumuz TPAO'nun kuyuda gerekli geliştirmeleri yapıp hızla üretime geçeceğine inanıyoruz. Yatırımlarla desteklendiği takdirde TPAO'nun, büyük kısmı üyemiz olan yetişmiş ve nitelikli işgücü ile birlikte enerjide yeni atılımlara imza atacağını biliyoruz." denildi. Ayrıca, TPAO'nun kamusal niteliğinin ve yapısının güçlendirilmesi gerektiğinin altı bir kez daha çizildi.

Bu keşfin duyurulmasından birkaç gün sonra, Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak 25 Ağustos 2020 tarihinde katıldığı bir televizyon programında yaptığı açıklamada, sendikamızın örgütlü olduğu TPAO ve BOTAŞ'ın halka arz sürecinin önünün açıldığını belirtti. Bir özelleştirme biçimi olan halka arz yönteminin TPAO ve BOTAŞ için gündeme geleceği ifade edilmiş oldu.

Bakan Albayrak'ın konuyla ilgili sözleri şunlardı:

"Bu son süreç gerek TPAO ve gerek BOTAŞ'ı farklı bir lige çıkaracak. Önümüzdeki yakın süreçte bu keşiflerin gelişmesiyle birlikte gerek TPAO, gerek BOTAŞ'ın bilançoları önce yurtiçi, sonra yurtdışı olabilir, halka arz sürecinin de önünü açacak. Türkiye ve dünyanın en büyük, en değerli şirketleri olabilecek bilançoya kavuşarak bunun da önünü açacak. Bunların da altyapısını hazırlayacağız. Halk arz olacak, şirketlere ortak olacak vatandaşlarımız. Yurt dışı yabancı yatırımcılar daha büyük ilgi gösterecek. Aramacılık ve sondajcılık noktasında TPAO lisansları ve varlıklarıyla zaten bir yola giriyor. Gaz noktasında BOTAŞ bölgesinin en büyük dağıtım ve iletim altyapısı. Şimdi bu iki firmamızı bölgesel pazarlarda önemli oyuncu olacak lige taşıyacak. Bu iki

fırmamız dünya çapında bir THY, belki TH-Y'den daha büyük olabilecek kapasiteye sahip. Bunlar Türkiye'nin markaları. Bunlarla ilgili güzel haberleri yakında duyacağız inşallah." Bu sözlerden de anlaşılacağı üzere, TPAO ve BOTAS, bu ve benzeri rezerv keşifleri ile parlatılıp daha yüksek bir piyasa fiyatı ile özelleştirilmeye çalışılacak. Üstelik bu sözlerde, hem TPAO hem de BOTAS'ın halka arzında THY modelinin örnek alınacağı dolaylı da olsa vurgulanıyor.

Bilindiği gibi TPAO'nun THY modeliyle özelleştirilmesi konusuna, önceki kurum yetkililerinin çeşitli tarihlerde yaptığı açıklamalarda işaret edilmişti.

TPAO'nun o dönem Genel Müdürü olan Besim Őiřman, 2015 yılında Batman Bölge Müdürlüğü'nde *"Bana göre Türkiye Petrolleri'ne uygun yapı THY modelidir. Biz bunun üzerinde çalışmalarımıza devam ediyoruz. Çalışmalarımızı bu yönde yapıyoruz. Bu dönüşümde bizim katkımız ne olur, bunun üzerinde yoğun bir şekilde çalışıyoruz. Bunun ncesinde 'TPAO 2023 Bütünsel Dönüşüm Programı' kapsamında üzerimize düşeni yapmaya çalışıyoruz řu aşamada, bu dönüşümün amacı odur. THY modeli niye doğru, şirket olarak bağımsız hareket edebiliyorsunuz. Dinamik bir yapınız var. Ama öbür yandan devletin kontrolü üzerinizde tamamen başıboş değilsiniz, yine devletin bir şirketi gibi duruyorsunuz. Dolayısıyla bu model hoş bir model..."* şeklinde bir açıklama yapmıştı.

Bu açıklamanın ardından TPAO'nun yeniden yapılandırma çalışmaları hızlanmış, TPAO BOTAS'la birlikte önce Türkiye Varlık Fonu'na devredilmiş, ardından TPAO'nun yürüttüğü saha hizmetleri faaliyetlerine son verilerek bu hizmetler kurum dışından proje bazlı alınmaya başlanmıştı.

şimdi TPAO ve BOTAS'ın THY modeliyle halka arz edilmesi gündeme getirildi. THY, farklı yıllarda yapılan halka arzlar ile %50,88'i halka açık

bir şirket oldu. Kamu kuruluşu niteliği ortadan kalktı ve çoğunluk hissesi piyasaya açıldı.

Halka arz işlemleri kamu kuruluşlarında zelleştirme süreçlerinin başında sıklıkla uygulanan yöntem. Petrol Ofisi, Petkim ve Tüpraş'ta da özelleştirmelerden önce 90'lı yıllarda halka arz işlemleri yapılmıştı.

Özelleştirme karşıtı mücadelede nc konumu bulunan Petrol-İş, bu gelişmeler karşısında petrol ve doğalgaz sektöründe ülkenin stratejik çıkarlarının TPAO ve BOTAS'ın değil özelleştirilmesi daha da güçlendirilmesinden geçtiğini vurguluyor. Üstelik emperyalist glerin de müdahil olduğu Doğu Akdeniz'de yaşananlar, enerji sektöründeki kamu kuruluşlarımız olan TPAO ve BOTAS'ın önemini bir kez daha ortaya koyuyor.

Petrol (ve doğalgaz) sektöründe yıllardır yurtiçi arama ve üretim faaliyetlerinde istenen seviyelere geline­memesinin asıl nedeni, kamu kuruluşumuz TPAO'nun yeterince desteklenmemesi; yurtiçi yatırımlara ağırlık verilmemesi; geçmişte TPAO bünyesinde oluşturulan arama, üretim, rafinaj, petrokimya ve dağıtım faaliyetlerinden oluşan entegre yapının parçalanması ve sektörde zelleştirme politikalarının uygulanmasıdır.

TPAO'ya gerekli destek verildiğinde, TPAO'nun arama faaliyetleri bir devlet politikası haline getirilerek gereken siyasi irade gösterildiğinde sektörde yeni mj­deler almamız mümkün hale gelecektir.

Bunun için Petrol-İş, petrol sektöründe yapılacak yeni düzenlemelerde gözetilmesi gereken hususları ise řu şekilde sıralamaktadır:

- Petrol kaynaklarımızın aranması, geliştirilmesi ve üretilmesi ile ilgili tüm faaliyet ve işlemlerde kamu ve ülke yararına uygunluk temel ölçüt olmalıdır. Ülkemizde enerjide alınacak kararlarda arz güvenliğinin sağlanması bir diğer öncelik olmalıdır.

- Sektörde yabancı devlet ve şirketlerin etkisini

artıracak düzenlemelerden kaçınılmalıdır.

- Devlet şirketimiz TPAO'ya petrol ile ilgili izin, arama ve işletme ruhsatlarında tanınmış olan imtiyazların azaltılması veya ortadan kaldırılması kabul edilemez. Türk Petrol Kanunu başta olmak üzere ilgili mevzuat, bu imtiyazların artırılması için yeniden düzenlenmelidir. Aksi halde TPAO'nun entegre yapıdaki yabancı petrol tekelleri ile yurtiçinde rekabet şansı ortadan kalkar, ulusal şirketimiz zayıflar ve petrol sektöründe devletin politika geliştirme olanakları azalır.

- TPAO'nun yapısını zayıflatacak ve özelleştirilmesinin önünü açacak her türlü düzenlemeden uzak durulmalıdır.

- Petrol ve doğalgaz sektöründe TPAO çatısı altında yeniden devlet eliyle bir entegrasyon sağlanmalıdır. Bu doğrultuda öncelikle iki kamu kuruluşumuz TPAO ve BOTAŞ birleştirilmelidir. Sektörün yüksek katmadeger üreten ve kârlı alanları olan rafinaj, petrokimya ve akaryakıt dağıtımında devlet yeni yatırım hamlesi yapmalıdır. TPAO bu hamlenin öncüsü olabilir.

- Emperyalist çatışmaların ve paylaşım kavgalarının konusu olan bu alanda, kamu eliyle etkin bir petrol/doğalgaz arama, geliştirme ve üretim stratejisi geliştirilmesi gerekliliği bir kez daha ortaya çıkmaktadır.

Yeni Ekonomik Program'da Esnekleşme Hedefi

2021-2023 yıllarını kapsayan Yeni Ekonomik Program (YEP), 29 Eylül 2020 tarihinde Hazine ve Maliye Bakanı Berat Albayrak tarafından kamuoyuna açıklandı.

Bilindiği gibi daha önce her yıl Orta Vadeli Program (OVP) adıyla yayınlanan bu program, 2018 Ağustos'undaki kur şokundan sonra Yeni Ekonomik Program olarak adlandırılmaya başlandı.

Son açıklanan YEP'te en dikkat çekici nokta, programın 2023 hedeflerinin AKP hükümetinin yıllar önce açıklamış olduğu ve propagandası-

nı yaptığı 2023 hedeflerinin gerisine çekilmiş olmasıydı. Öte yandan, pandeminin etkisiyle hükümetin ekonomik hedeflerde kısmen frene bastığı da görülüyor.

Programda işçi sınıfını doğrudan ilgilendiren konulmuş bazı hedefler ve bu hedefleri içeren maddeler bulunuyor. Hükümetin pandemi döneminde uygulanmaya başlanan İstihdam Kalkanı Paketi'nin ihtiyaçlar doğrultusunda devam ettirilmesi perspektifi ile hareket edeceği anlaşılıyor.

YEP'te işçiden çok patronları kollayan İstihdam Kalkanı Paketi'ne "ilave istihdam desteklerinin ve işgücü piyasasına yönelik yapısal dönüşüm adımlarının hayata geçirilmesi" planlanmakta deniliyor.

Programın "**Temel Hedefler**" bölümünde, "**İşgücü piyasasında iş-beceri uyumu arttırılacak ve esnekleştirme adımları atılacaktır.**" denilerek istihdamda esnekleşme hedefine işaret ediliyor.

Öte yandan Programın "İstihdam ile İlgili Politika ve Tedbirler" kısmında esnekleşmeye hangi adımların atılacağı sıralanıyor. Buna göre hükümetin YEP çerçevesinde esnekleşme hedefleri şöyle:

Kovid-19 salgını sonrası ekonomik toparlanmayı destekleyici, gençlerin deneyim kazanarak işgücü piyasasına girişlerini kolaylaştırıcı, kısmi süreli çalışmayı teşvik edici ve işgücü piyasasına ilişkin yapısal düzenlemeleri de içeren İstihdam Kalkanı Paketi hayata geçirilecektir.

25 yaş altı gençler ile 50 yaşın üstünde olan çalışanların istihdam edilebilirliklerini kolaylaştırmak için daha esnek koşullar sağlanacaktır.

İleri yaş gruplarında istihdamın desteklenmesine yönelik olarak 50 yaş üstü tam zamanlı çalışanların kısmi zamanlı çalışmaya geçişi teşvik edilecek, bu sayede iş ve yaşam

dengesi daha sağlıklı hale getirilecektir.

10 günden az çalışan 25 yaş altı gençlerin daha kolay istihdam edilmesine imkân sağlayacak düzenleme ile gençlerin deneyim ve beceri kazanmaları sağlanacak ve işverenlerin gençleri tercih etmesi desteklenecektir.

Kovid-19 salgını sonrası ihtiyaç duyulan uzaktan çalışma dâhil, mevzuatta tanımlanan ancak uygulama alanı bulamayan esnek çalışma biçimlerinin uygulanabilirliğini arttırmaya yönelik ikincil mevzuat çalışmaları tamamlanacaktır.

Bu maddelerde göze çarpan hedeflerden ilki, pandemi devam ederken gündeme getirilen ancak yaz aylarında TBMM'ye sunulan Torba Kanun'a alınmayan 25 yaş altı ve 50 yaş üstü çalışanlarla ilgili. Bu yaş grubundaki çalışanların daha esnek koşullarda çalışması amaçlanıyor. Bu doğrultuda, gençlerin ve 50 yaş üstü çalışanların yarı zamanlı olarak çalışması teşvik edilecek. 50 yaş üstü için istihdamda ek güvenceler ve EYT ile ilgili düzenlemeler düşünülmesi gerekirken bu kimseler kısmi zamanlı çalışmaya mahkum edilecekler.

Yine 10 günden az çalışan 25 yaş altı gençlerin istihdamının teşvik edileceği belirtiliyor.

Pandeminin yarattığı koşullardan yararlanmayı hedefleyen programdaki bir diğer düzenleme ise mevzuatta tanımlanan ancak yeterince yaygınlık kazanmayan esnek çalışma biçimlerinin uygulanabilirliğini arttırmaya dönük mevzuat değişikliklerini içeriyor. Burada ikincil mevzuat değişikliklerinden kasıt, ilgili yönetmeliklerin çıkarılması anlamına geliyor. Çünkü, "uzaktan çalışma" 2016 yılında yapılan düzenleme ile İş Kanunu'na dahil edilmiş ancak bu çalışma biçiminin usul ve esaslarının belirleneceği yönetmelik çıkarılmamıştı.

YEP'te esnekleşmeye ilişkin ifade edilen bu maddelerin ortak özelliği, eğer gerekli güvenceler sağlanmaz ise, esnek istihdam edilen kesimlerin kıdem tazminatı ve sosyal güvenlik haklarında bir gerilemeye yol açması ihtimalidir. Nitekim, konfederasyonumuz Türk-İş, YEP'in yayınlanmasından sonra bir açıklama yaparak "işsizliği

önlemek ve istihdamı artırmak için uygulanması öngörülen tedbirlerin işçilerin haklarını yeniden tartışmaya açmaması beklenmektedir" diyerek bu düzenlemelerde kıdem tazminatı, sosyal güvenlik vb. haklarda bir geriye gidişin olmaması yönünde bir uyarı yaptı.

Esnekleşme adı altında belirsiz süreli sözleşmelerin ve geçici iş ilişkisinin yaygınlaştırılması, bu şekilde çalışan kesimler açısından kıdem tazminatı hakkının fiilen ortadan kaldırılması anlamına geliyor.

Programda, kıdem tazminatı fonu ismen yer almasa da, esnekleşme yoluyla kıdem tazminatından yararlanma koşullarının ortadan kaldırılması gündeme getirilmiş oluyor. İşçi konfederasyonlarının ve sendikaların esnekleşme saldırısına karşı net bir tutum alması, tam güvenceli ve insanca yaşanabilecek bir ücretle çalışmayı savunması gerekiyor.

Salgın döneminde işsizlik

Ağustos sonunda ikinci çeyrek büyüme rakamları açıklandı. Türkiye, yıllık bazda %9,9 küçüldü. Ancak sanayide daralma %17 ve hizmet sektörlerinde ise küçülme %25'i buldu. Ciddi bir sıkıntı ile karşı karşıyayız. 2020 kayıp bir yıl olacak.

Salgınla birlikte ortaya çıkan ekonomideki bu yavaşlamanın istihdam göstergelerine de yansıtıldığı görülüyor. Haziran ayında normalleşmeye geçilmiş olsa dahi, Türkiye'de hâlâ önemli sayıda işyeri kısa çalışma ödeneğinden yararlanıyor ve 2 milyona yakın işçi ise ücretsiz izin ödeneği alıyor. Yani ücretsiz izne çıkarılan, evde oturan milyonlar işsiz sayılmıyor. Dolayısıyla, zaten açıklayıcılığı sorgulanmakta olan TÜİK'in işgücü ve işsizlik göstergeleri, salgın döneminde açıklayıcılığını tümüyle yitirdi.

Öncelikle TÜİK'in son açıkladığı Haziran ayı verilerine bakıldığında, resmi işsizlik oranının bir yıl öncesine göre %13'ten %13,4 seviyesine çıktığı görülüyor. Ancak işsizlerin sayısı, bir yılda 153 bin kişi gerileyerek 4 milyon 101 bine inmiş. TÜİK'e göre salgında işsiz sayısı düşmüş! İşgücü içerisinde gösterilen nüfusun salgın ne-

İŞGÜCÜ VE İŞSİZLİK GÖSTERGELERİ						
(bin kişi)	TOPLAM		ERKEK		KADIN	
	Haziran 2019	Haziran 2020	Haziran 2019	Haziran 2020	Haziran 2019	Haziran 2020
İşgücü	32.766	30.632	21.976	20.914	10.790	9.718
İstihdam	28.512	26.531	19.405	18.219	9.107	8.312
İşsiz	4.253	4.101	2.571	2.695	1.683	1.406
İşgücüne Katılım Oranı (%)	53,3	49,0	72,4	67,6	34,7	30,8
İstihdam Oranı (%)	46,4	42,4	63,9	58,9	29,3	26,3
İşsizlik Oranı (%)	13,0	13,4	11,7	12,9	15,6	14,5
Tarım dışı işsizlik oranı (%)	15,3	15,9	13,2	14,8	20,0	18,3
Genç nüfusta işsizlik oranı (%)	24,8	26,1	21,9	23,6	29,8	31,1
İşgücüne Dahil Olmayanlar	28.660	31.894	8.375	10.012	20.285	21.882
Geniş İşsizlik	6.988	10.194	3.707	5.830	3.285	4.366
Geniş (Gerçek) İşsizlik Oranı (%)	19,9	28,9	16,2	25,3	26,7	35,5

Kaynak: TÜİK, Petrol-İş

deniyle azalmış olması, resmi rakamlara göre işsiz sayılanların sayısının azalmasına rağmen işsizlik oranının kısmen de olsa yükselmesine neden olmuş.

İşgücüne katılım oranının %49'a gerilediği, istihdam oranının %42,4'e kadar düştüğü salgın döneminde, işsizlik oranlarına alternatif hesaplamalar ve göstergelerle bakmak gerekiyor.

Ülkemizde önemli sayıda bir nüfus, ben artık çeşitli nedenlerle çalışmaktan vazgeçtim, iş aramıyorum dediğinde, TÜİK tarafından işsizden sayılmıyor. Örneğin, Nisan-Haziran döneminde salgın nedeniyle iş aramanın mümkün olmadığı biliniyor. İş arayanlar işsizden sayılmıyor.

TÜİK'in işgücü dışına çıkardığı ve işsizden saymadığı bu kesimleri işsiz sayısına ekleyerek al-

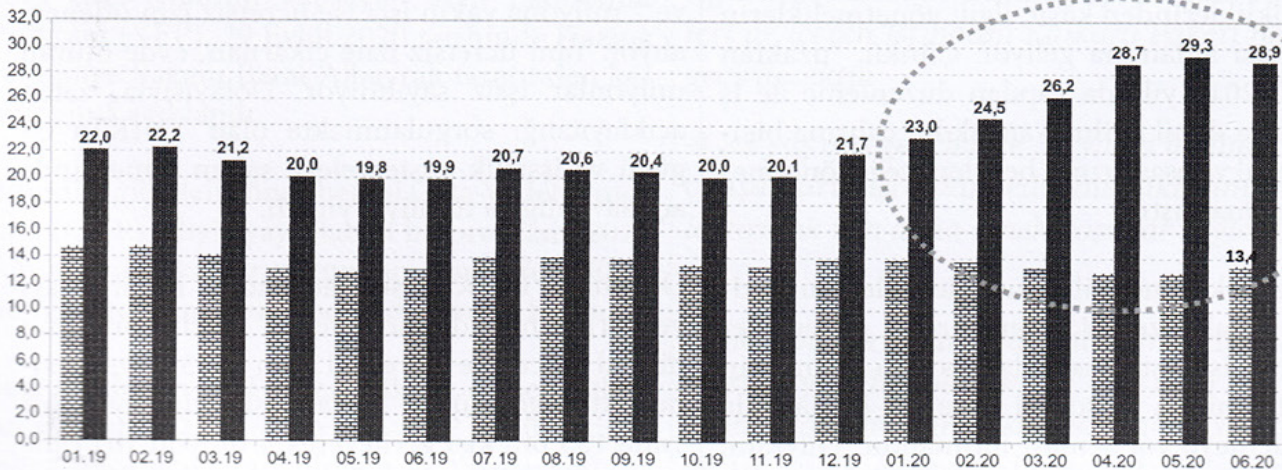
ternatif bir hesaplama yapabiliyoruz. Böylece, geniş tanımlı işsizlik oranına ulaşıyoruz.

Bu hesaplama göre, işsizlerin sayısı düşmüyor aksine hızlı biçimde artıyor. Haziran ayında gerçek işsizlik oranı %28,9'a yükseldi. Bir önceki yıl bu oran %19,9 idi. Yani salgının etkisiyle işsizlerin sayısı ise 10 milyon 194 bine ulaştı. Yani pandemi nedeniyle işsizler ordusuna 3 milyon üzerinde kişi eklendi.

Üstelik bu rakama, kısa çalışma ödeneğinden faydalananlar ile ücretsiz izinde olanlar dahil değil.

Kadınlarda gerçek işsizlik oranı bu oran %35,5'e yükseldi.

SALGIN DÖNEMİNDE İŞSİZLİK ORANLARI (%)



Kaynak: TÜİK, Petrol-İş

☐ Resmi işsizlik oranı

■ Gerçek (Geniş) işsizlik oranı

Öte yandan, Türkiye'de Haziran ayında çalışabilir durumdaki 4,6 milyon kişi iş aramadığını söylüyor. Bunlardan 1,4 milyonu iş aramaktan ümidini kaybettiğini belirtiyor. Kalanı farklı nedenlerle iş aramadığını söylüyor.

Bu durum, ülkemizde büyük bir toplumsal krizin içerisinde olduğumuzu ve 4,6 milyon kişinin atıl nüfus haline geldiğini gösteriyor.

TÜİK'in açıkladığı işsizlik oranının açıklayıcılığını yitirdiğini gösteren yukarıdaki grafik, res-

mi işsizlik oranlarının salgın döneminde sabit kaldığı hatta düştüğüne buna karşılık alternatif işsizlik oranının salgında sürekli arttığına işaret ediyor. Açıklanan resmi işsizlik oranı ile hesapladığımız alternatif (gerçek) işsizlik oranı arasındaki makas giderek açılıyor.

Salgının en şiddetli yaşandığı aylar olan Nisan ve Mayıs'ta geniş tanımlı işsizliğin sırasıyla %28,7 ve %29,3'e yükseldiği görülüyor.